

TATJANA NJEŽIĆ

MILENA
DRAVIĆ
VIŠE OD
UMETNOSTI

Copyright © 2017, Tatjana Nježić

Copyright © ovog izdanja 2018, LAGUNA

Pokrovitelj monografije

SADRŽAJ

BELEŠKA UZ DRUGO IZDANJE	11
SCENE IZ ŽIVOTA	15
DETINJSTVO ILI CIGLA NAM JE BILA ALEVA PAPRIKA... ..	17
PROFESOR FIZIKE	18
MILKA TUKERKA	21
DORČOL KAO AMARKORD	22
ETO, ČUDO JE ŽIVOT	25
NACIONALNI TEATAR KAO PROZOR U SVET I RIČARD BARTON	26
JEDAN DAN ŽIVOTA	28
„ZNAŠ ŠTA DE TE, TI...“	29
PUT U SARAJEVO	30
MALA, BAŠ SI SLATKA	33
„ZAJEDNIČKI STAN“	34
MALENA	36
JA, DA SE ONESVESTIM	39
DEDIJEROVO PISMO	40
PIKASOV PLAKAT	43
UMETNIČKI POBUNJENICI	44
OBEŠENA O KAPIJU	47
ANGAŽOVANI FILMOVI	48
DŽEK NIKOLSON, NUREJEV... ..	51
RONDO U KANU	52
„JUTRO“ U VENECIJI	55
RAZBESNIM SE, I BACIM JE... ..	59
PRIZRENSKA SVILA	60
AKADEMIJA	63
VELIKA MILENA NA MALOM EKRANU	65
ČUDESAN ŠOU SAZDAN OD DISCIPLINE	66
ZNACI	71
KATICA KAO DEJVID BOUVI	73
FOTOGRAFIJA	74

RASPAD JUGOSLAVIJE	77
POLICIJSKI DOSIJE	78
MLADI REDITELJI	81
VELIKANI	82
„VODA NEŠTO NOSI“	84
POZORIŠTE	85
DOBRO SMO PROŠLI	87
GOSTOVANJE U TUTINU	91
SIMBOL VREMENA	92
ROBERTO ĆULI, HALJINA I SLAVKO ŠTIMAC	95
DIREKTAN PARTNER - ZAVESA	99
D-MOL ZA PAMĆENJE	101
MOJA PRIJATELJICA MOD	103
KOMPLIMENT	106
SLIKA SA VENČANJA	107
PARTNER NA SCENI I U ŽIVOTU	109
PAR KILOGRAMA FOTOGRAFIJA	110
OSKAR	111
BIOSKOP „DRAGAN NIKOLIĆ“	114
PORTRET KOJI JE KUPIO JEDAN PRINC	116
TO SU STVARI KOJE SAM UPIJALA	119
DIJALEKTI	120
JUBILEJI	123
ŽIVA LEGENDA	124
KARIKE	131
PRIČE O DVA PRSTENA	137
MOJ LIČNI LOPOV	138
PRSTEN KOJI NESTAJE	141
REKLI SU...	145
Dušan Kovačević MILENA NAŠE GENERACIJE	146

Aleksandar Saša Milosavljević	KRALJICA SCENE	149
MILENA DRAVIĆ,	GLUMA KAO SUDBINA I SAZNANJE	152
Radoslav Zelenović	POKAZALA JE DA SE UVEK MOŽE BITI NAJBOLJI	158
Branka Otašević	TELEVIZIJSKA LIČNOST ZA SVA VREMENA	163
Puriša Đorđević	MOJI NAJBOLJI FILMOVI SU FILMOVI MILENE DRAVIĆ	166
Dejan Mijač	INDIKATOR ČOVEČNOSTI	169
Dušan Makavejev	TO JEDINSTVENO ČUDO	173
Paolo Mađeli	MILENA MIA CARISSIMA,	174
Jagoš Marković	ČESTITA, VELIKA I SVOJA	177
Haris Pašović	MILIONI LJUDI DOŽIVLJAVAJU JE KAO SVOJU	179
Milan Jelić	MAGIJA GLUME	180
Goran Paskaljević	JEDNOSTAVNO, NAJBOLJA	183
Ljubomir Simović	MILENA, PREKOBROJNA	184
Rade Šerbedžija	MILENA UZ MARLONA BRANDA I MASTROJANIJA	187
Milan Karadžić	BISER KOME REFLEKTORI NE TREBAJU	189
Milena Zupančič	ZRAK I ZNAK SAVRŠENSTVA JEDNOSTAVNOSTI	190
Stefan Arsenijević	MILENA, SA NAMA U KUPUSU	192
Branka Petrić	MISTERIJA ORGANIZMA	197
Miloš Radivojević	KAD ONA IGRA – SVE IGRA	199
Zdravko Šotra	ŠTA JE TO U NJENOM BIĆU?	200
Nenad Polimac	NAJVEĆA ZVJEZDA PULE	203
Varja Močnik	KAD STIGNE LAVICA	206
Milan Vlačić	VEK MILENE DRAVIĆ	209
KRATKA BIOGRAFIJA		213
FILMOGRAFIJA I POZORIŠNE ULOGE		215
POZORIŠNE ULOGE		217
FILMOVI		219
ULOGES NA TELEVIIZIJI		227
NAGRADE I PRIZNANJA		234
REČ ZA KRAJ		238

BELEŠKA UZ DRUGO IZDANJE

Prvo izdanje monografije *Milena Dravić – više od umetnosti* u izdanju *Knjaževsko-srpskog teatra* objavljeno je krajem decembra 2016, a kao pripadajući deo nagrade Statueta *Joakim Vujić* za životno delo, čiji je naša proslavljena glumica bila laureat 2013.

Prvog izdanja više nema a praksa pokazuje da interesovanja čitalaca ima.

I, tu je na scenu stupila *Laguna*, renomirani izdavač u čijem će bogatom izdavačkom opusu sada biti i ova knjiga, uz izvesne izmene i dopune u odnosu na prvo izdanje.

O tome kako je nastala pisala sam na poslednjim stranicama.

Bila mi je ogromna, nemerljiva čast kada me je Milena Dravić pozvala da radim monografiju o njoj, a obema nam je velika radost njeno novo izdanje - „od srca mojoj dragoj i duboko poštovanoj publici“, kazala je.

Tatjana Nježić

Moj život sažimaju četiri reči:
ljudi, ljubav, posao, radost.

Helene Dornel

SCENE IZ
ŽIVOTA

DETINJSTVO ILI CIGLA NAM JE BILA ALEVA PAPRIKA...

Čoveka zapravo u mnogo čemu određuje detinjstvo, ono što se ponese iz tog doba kasnije se u životu javlja poput bolera.

Kao dete iz stare beogradske porodice rođena je 5. oktobra 1940. na Dorćolu, preko puta crkve Aleksandra Nevskog, gde je i krštena. Majka Ana bila je predan i posvećen roditelj i domaćica.

– Divno je pevala, imala je neverovatan sluh, od nje sam naučila najlepše pesme...

Otac Milenko, Mikan, poštanski činovnik, imao je aktivan hobi – fudbal.

– Bio je najstarije od sedmoro dece u porodici. Studirao je prava, bio izvrstan student. Međutim, zbog teških prilika u zemlji u datom trenutku zaposlio se kao poštanski činovnik.

Zapravo sam kasno saznala neke stvari, valjda otac nije hteo da nas opterećuje.

I on i braća mu, odnosno moji stričevi, bili su u kraljevskoj vojsci Jugoslavije. I kao takvi deportovani su na razne strane. Tetka je poslata u Kotor, gde je bila lekar, oca su posle

Drugog svetskog rata deportovali u Kruševo, u Makedoniju. Po povratku iz Kruševa zapošljava se kao poštanski činovnik.

Najveći čovek uvek ostaje dete, rekao je Gete. A Milena...

– Ne bi se moglo reći da sam bila mirno dete.

U mojoj zgradi i u komšiluku bilo je puno dece. Jurnjave, žmurke, jarjačkinje-barjačkinje... Uđeš u kuću kad te roditelji pozovu, il' da nešto pojedješ i samo gledaš da opet, što pre izjuriš napolje.

Nedaleko od nas živeli su deda i baba. Imali su obućarsku radnju. Do njih je bila mala kafana. Između zgrada jedan nevelik plac na kom smo se mi deca igrali i jurcali do mile volje.

Voleli smo da se igramo, na primer, bakalnice. Cigla nam je bila aleva paprika, pesak – brašno...

Ta prijateljstva su potrajala do dana današnjeg.

Život nas je, naravno, odveo na razne strane, ali mi se makar jednom godišnje okupimo. Možda smo tako zapravo, u sebi, odnegovali odanost.

PROFESOR FIZIKE

U Dušanovoj ulici pohađala je Osnovnu školu „Janko Veselinović“.

– U četvrtom razredu, na času matematike, samo se to tada zvalo račun, dogodilo mi se nešto što sam zapamtila za ceo život. Imali smo neku vrlo opaku učiteljicu. Izvela me na tablu, zadala zadatak, i ja nisam znala da ga uradim. Poče da me tuče, mlati, udara iz sve snage. Prozove potom moju drugaricu iz klupe, Stamenku. Ni ona nije znala. I nju je ne samo tukla, uhvatila ju je za kike i vrtela oko sebe. Dođem kući, roditelji kao i uvek pitaju kako je bilo u školi. A ja ne smem da kažem, bojim se zato što nisam znala zadatak.

Došlo je veče i, kao i obično, igram se ja u uglu tog našeg jednosobnog stana u kom smo živeli. Otac je bio blizu mene. U jednom trenutku, nekim posebnim tonom, pozvao je mamu da dođe i krenuše da me zagledaju.

Vidim, zabrinuto me pitaju: – Milena, šta se tebi desilo...

Kažem, nije ništa.

Kad će tata: – Ma kako ništa, sva si modra.

Onda sam morala sve da ispričam i to mi je bilo strašno, zbog ocene. Međutim, nisu pravili nikakvu scenu.

Verovatno su bili preneraženi. Ujutro je otac pošao sa mnom u školu i otišao kod direktora. Čekala sam ga na hodniku, sa zebnjom sve razmišljajući šta li će biti... Međutim, moja drugarica i ja smo premeštene u drugo odeljenje, što nam je teško palo, zbog drugara, ali je nova učiteljica Ljubica Stefanović bila jedna predivna žena, tako da je to, eto, nekako prošlo.

Kasnije je upisala Prvu mušku...

– To je gimnazija koju su završili moji stričevi, moj otac, sestre, braća i ja.

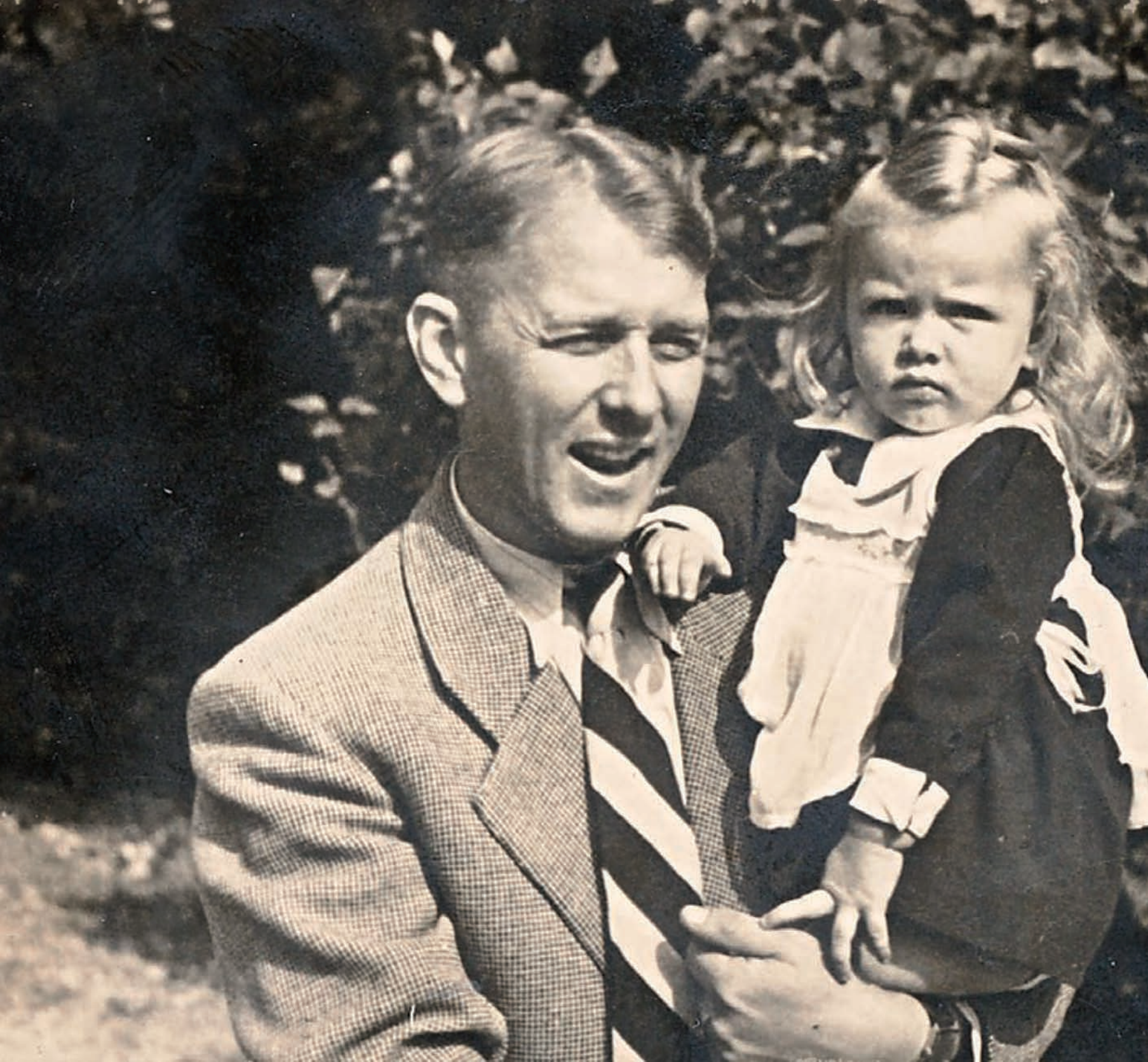
Fiziku je predavao jedan vrlo strog profesor. Bio je čuven, napisao je knjige, udžbenike koji su bili vrlo cenjeni, ali ja sam kod njega prolazila – ko bos po trnju. Pogotovo me, što bi se reklo, uzeo na zub, kada sam zakoračila u svet filma. Jeza!... I sad me hvata kad na to pomislim.

To se toliko u mene urezalo da sam kasnije čitavog života, kada bi ga na ulici ugledala, prelazila na drugu stranu, da ga slučajno ne sretnem.

Neke svoje zebnje, iz tih najranijih perioda, čovek nosi kroz čitav život. Kao i čežnje.

MILKA TRUKERKA

Sećam se prvih *Unrinih* paketa, svoje prve pernice od kaučuka, božanstvenih klikera koji su mi bili kao da sam dvorac dobila, pa olovki sa gumicom na kraju... Beše to za nas – čudo jedno. Sećam se i haljinica koje su stizale...

Ali, nas roditelji nisu učili da siromaštvo shvatamo kao bedu, ili život iz romana Čarlsa Dikensa. Ne, tata je kući uvek dolazio raspoložen, bez obzira kakav bi dan imao na poslu. Svakog jutra je svima nama, pre nego što krene na posao, ostavljao ceduljice sa zadacima. Ceduljica za mamu počinjala je sa:

„Anki Papuanki, da uradi danas...“, moja sa: „Milki trukerki, da...“, za brata Radeta: „da ne plače za badava...“, i tako redom. Kada smo hteli neki slatkiš da jedemo, uzeli bismo parče hleba, malo ga prsnuli vodom i preko njega stavili šećer. A hleb i mast sa alevom paprikom! To je bilo nešto gala.

Milenino detinjstvo obeležili su i sportisti, odnosno tada čuveni fudbaleri poput Blagoja Marjanovića Moše, Aleksandra Tirnanića Tirketa...

– Moj otac se prvo iz hobija, a onda i profesionalno bavio fudbalom. I, ti ljudi, sjajni fudbaleri, prisni, jednostavni, bili su deo našeg života. Međutim, rano je morao da se odrekne tog zadovoljstva jer se razboleo od infektivne žutice. Kasnije je i moj pet godina mlađi brat Rade postao hokejaš, a mama Ana i ja smo bile navijači. I to kakvi! Odemo na utakmicu i ne da navijamo nego se sve ori.

Mama je bila talentovana za pevanje, ali se nije u tom pravcu školovala, razvijala, nije se bavila svojim darom. Bila je posvećena nama, kući, porodici. Meni je tokom čitave karijere bilo neobično važno da čujem njen i očev sud...

Vaspitali su me sa mnogo ljubavi u prvoj srećnoj porodici. Nažalost, oboje su rano umrli, mama u šezdesetoj, a otac s nepunih sedamdeset godina i to u razmaku od godinu i po dana. Bio mi je to najteži period u životu. Ponekad mi se čini da sam tada sasvim sazrela preko noći.

DORĆOL KAO AMARKORD

Moji roditelji bili su veliki poklonici filma, komšiluk ta-kođe. Cela moja porodica prosto je jurišala ka bioskopima. Jednom sam umalo nastradala u redu za karte.

Beše to ispred negdašnjeg bioskopa *20. oktobar*.

U to vreme za filmom *Bal na vodi* vladala je prava pomama. Bila sam dete, a moji roditelji nisu znali šta se dešava i kakva je gužva, pa su poslali mene po karte.

Ne znam da l' se to danas može zamisliti... stojim u onom redu, ljudi se guraju... Kao borba za život, ne možeš do vazduha da dođeš, vičeš upomoć... Al' do karte se mora doći. I došla sam!

Njeni roditelji su se, priča s puno pijeteta, kao i svi odrasli koje iz detinjstva pamti, međusobno puno družili.

– A bilo je to vreme velikog siromaštva. Kad danas razmišlim uopšte ne znam kako su se roditelji dovijali, kako su obezbeđivali najneophodnije potreštine. Ali taj period u mom sećanju ostao je upamćen po tome koliko su se ljudi između sebe voleli i poštovali. Bilo je tu raznih nacionalnosti, profesija, različitih obrazovnih nivoa, ali sve je bilo vezano ljudskom toplinom. I moja familija bila je vrlo velika i sa mamime i sa tatine strane.

Iako je bilo teško vreme, doba siromaštva, ta toplina je za mene kao dete bila nemerljivo važna. Ona mi je zapravo ostavila trag i utisak lepog detinjstva.

A Dorćol je specifičan kraj... Amarkord. Onda su bile

užasno jake zime. Sećam se, kao scena u filmu *Amarkord*, kad idu kroz tunel od snega. Tako se i nama dešavalo. Muškarci su morali da čiste, da naprave prohodne staze kroz velike snegove. Ti mali, kreneš u školu il' do bake, ušuškan katkad i u trošne šalove i kape, oko tebe, sa jedne i druge strane, sneg... često veći od metar, a tebi nekako toplo. Toplo, jer živiš okružen ljubavlju... Ništa ne greje kao ljubav, ni male ni velike.

Theresa D. Hill